

UDDANNELSES- SYSTEMET I ISLAND

Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet

INDHOLD

BAGGRUND	4
BØRNEHAVER	10
GRUNDSKOLE	16
UNGDOMSUDDANNELSER	24
HØJERE UDDANNELSE	32
TABLER	40

BAGGRUND

Island er en republik med repræsentativt demokrati.

Island er en ø i det nordlige Atlanterhav, på grænsen mellem den tempererede og den arktiske zone, hvis nordligste punkt berører Polarcirklen. Landets nærmeste nabo mod vest er Grønland, i en afstand af 278 km. Færøerne ligger 420 km mod sydøst.

Landet har et samlet areal på 103.000 km², hvoraf kun 23% er opdyrkelig.

Islands indbyggertal per 1. december 1997 er på 272.064 og befolkningstætheden er ca. 2,5 indbyggere pr. km².

Island er en republik med repræsentativt demokrati. Præsidenten vælges ved folkevalg for en fireårig periode. Den udøvende magt ligger hos den

regering, der er dannet af de politiske partier. Regeringen må have direkte eller indirekte støtte hos et flertal i det islandske parlament, Altinget, der har 63 medlemmer. Altingsvalg afholdes hvert fjerde år eller oftere.

Den evangelisk-lutherske kirke er den officielle islandske statskirke.

Den lokale administration varetages af 162 kommuner og landkommuner.

De vigtigste erhverv var i 1996: Landbrug 4,5% af arbejdsstyrken, fiskeri og fiskeindustri 10,9%, industri undtagen fiskeindustri 11,1%, byggeri 6,5%, handel og reparation 13,7%, hotel og restaurant 3,1%,

Et fundamentalt princip med hensyn til uddannelse i Island er, at alle skal have lige muligheder for at opnå uddannelse.

samfærdsel 7,1%, bank og forsikring 3,2%, offentlig administration 4,2%, ejendoms- og erhvervsservice 6,2%, uddannelse 6,7%, sundheds- og socialsektoren 14,7%, uspecificeret 8,1%.

Arbejdsstyrke uden beskæftigelse per 1. november 1997 stod 3,8% af.

Skolesystemets grundprincipper

Et fundamentalt princip med hensyn til uddannelse i Island er, at alle skal have lige muligheder for at opnå uddannelse, uafhængigt af køn, økonomisk status, bosættelse, religion, eventuelt handicap og kulturel eller social baggrund. I henhold til Uddannelsesloven fra 1974 har enhver ret til gratis obligatorisk skolegang, ungdomsuddannelse og højere uddannelse. Uddannelse er i Island per tradition en offentlig service og der

er meget få private institutioner i skolesystemet. Næsten alle private skoler modtager offentlig støtte.

I børnehaven finder undervisning og opdragelse sted med en klar målsætning under ledelse af specialuddannet personale.

Hovedformålet med skolepligten (for alderen 6-16 år) er at forberede eleverne til at leve og arbejde i et demokratisk samfund, der er under stadig udvikling. Skolens organisation og virksomhed skal derfor baseres på tolerance, et kristent livssyn og demokratisk samvirke.

Enhver, der har afsluttet den obligatoriske skolegang eller er fyldt atten år, har ret til at påbegynde en ungdomsuddannelse, der almindeligvis gælder aldersgruppen fra 16-20 år. Det skal tilstræbes at give eleverne mu-

Det islandske parlament, Altinget, er i lovmæssig og politisk henseende ansvarligt for uddannelsessystemet.

lighed for valg mellem emner og undervisningsformer i overensstemmelse med deres behov og ønsker. De primære mål med ungdomsuddannelserne er at forberede eleverne til at leve og arbejde i et demokratisk samfund ved at give dem passende muligheder for at uddanne og udvikle sig individuelt og at forberede dem på beskæftigelse via en specialuddannelse, der fører til professionelle kvalifikationer eller videre studier.

Universiteterne har til opgave at drive forskning og tilbyde højere uddannelse inden for diverse fag som foreskrevet i lovgivningen om hver enkelt institution.

Hovedformålet med voksenuddannelserne er at give voksne lige muligheder uden hensyn til bopæl, alder, køn, beskæftigelse eller tidligere uddannelse.

Ansvarsfordeling

Det islandske parlament, Altinget, er i lovmæssig og politisk henseende ansvarligt for uddannelsessystemet. Altinget opstiller de grundlæggende mål og administrative rammer. Al uddannelse hører under Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet med undtagelse af nogle få specialskoler.

Der er sket en omfattende decentralisering af uddannelsessystemet, som et led i den generelle tendens i det islandske samfund i retning af decentralisering, både med hensyn til ansvar og beslutninger. Kommuner og landkommuner er ansvarlige for driften af børnehaver og grundskoler, hvorimod staten driver skoler på ungdomstrinnet og de højere uddannelsesinstitutioner.

Central administration

Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet ledes af departementschefen, der refererer direkte til ministeren.

Ministeriet er opdelt i tre afdelinger:

- Ministerens og departementschefens afdeling med fire sekretariat: administrationssekretariat; økonomisekretariat, internationalt sekretariat og juridisk sekretariat.

- Afdeling for uddannelse og forskning

Ministeriet udgiver læseplanen for grundskolen og ungdomsuddannelserne.

- Afdeling for kulturelle anliggender

Afdelingerne og sekretariaterne ledes af afdelingschefer.

Ministeriet fastlægger det pædagogiske program for børnehaver i hele landet ved udgivelse af en undervisningsvejledning som børnehaverne skal følge.

Ministeriet udgiver læseplanen for grundskolen og ungdomsuddannelserne, der både i detaljer skal beskrive de emner, der er nødvendige for at opfylde lovens krav, og angive retningslinier for hvordan de skal håndteres i praksis.

Statens Central for undervisningsmidler (under Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriets øverste ledelse) udvikler og udgiver læremidler til grundskolen og uddeler dem gratis til

eleverne.

Pædagogisk Forskningsinstitut er et selvstændigt institut, der er stiftet af staten via Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet. Dets primære opgave er at drive forskning i uddannelse, både på grundskole- og ungdomstrinnet. Instituttet er ansvarligt for organisering, afholdelse og evaluering af de nationale standardiserede eksaminer.

I lovmæssig henseende er hver enkelt højere uddannelsesinstitution ansvarlig direkte over for Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet.

Lokal administration
Kommuner og landkommuner har ansvaret for driften af børnehaver og grundskoler. Bortset fra at være repræsenteret i bestyrelserne for skoler på ung-

Kommuner og landkommuner har ansvaret for driften af børnehaver og grundskoler.

domstrinet, har kommunale myndigheder intet administrativt ansvar for gymnasietrinet eller højere uddannelsestrin.

Arbejdet i børnehaverne styres af børnehaveudvalget, der fører tilsyn med børnehaveanliggender i den pågældende kommune. I større kommuner er der ansat børnehavekonsulenter, som samarbejder med børnehaven og børnehavelederen og yder rådgivning, fører tilsyn med aktiviteterne i børnehaverne i den pågældende kommune og tager initiativ til samarbejde mellem de enkelte børnehaver.

Et skolenævn har ansvaret for grundskolens anliggender i hver enkelt kommune. Skolenævnet skal sikre, at alle børn i området i skolepligtig alder får undervisning i henhold til loven. De kommunale myndigheder er ansvarlige for driften af grund-

skolerne, herunder bygning og vedligeholdelse af faciliteter i henhold til lov fra 1995 om grundskole.

Der findes ingen lokal administration vedrørende ungdomsuddannelser og højere uddannelser.

Evaluering og tilsyn

I henhold til love og bekendtgørelser om børnehaver, har Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet ansvaret for at der føres et omfattende tilsyn med børnehaverne, d.v.s. deres generelle pædagogiske status i henhold til de nationale målsætninger og skolernes pædagogiske planer.

Loven fra 1995 om grundskolen og loven fra 1996 om ungdomsuddannelser foreskriver, at alle grundskoler og skoler på ungdomstrinet skal indføre metoder til evaluering af skolearbejdet, inklusive pædagogisk og administrativ praksis, intern kommunikation og eksterne forbindelser. Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet skal hvert femte år gennemgå de evalueringsmetoder skolerne benytter i denne henseende.

Ministeriet er ansvarligt for evaluering af grundskolerne og aktiviteten der, for at sikre, at undervisningen opfylder lovens og læseplanens forskrifter.

Undervisnings-, forsknings og kulturministeriet skal hvert femte år gennemgå de evalueringsmetoder skolerne benytter.

I henhold til en ny lovgivning og bekendtgørelser om enkelte højere uddannelsesinstitutioner, skal evaluering af universiteter regelmæssigt finde sted. I de senere år har ministeriet taget skridt i retning af indføre en sådan regelmæssig evaluering.

inventar deles af stat og kommune med henholdsvis 60% og 40 %.

Universiteterne og andre højere læreanstalter modtager årligt bevillinger på finansloven som de selv administrerer.

Finansiering

Kommunerne betaler bygningen og driften af børnehaver og grundskoler. Forældre betaler afgifter for deres børn i børnehaven. Undervisning i grundskole, inklusive lærebøger og materialer er helt gratis men på ungdomstrinnet og i højere uddannelser er kun undervisningen gratis. Staten betaler for alle undervisningsmidler i grundskolen

Driftsomkostningerne ved skoler på ungdomstrinnet betales af staten. Byggeomkostninger og etableringsomkostninger vedrørende

BØRNEHAVER

Børnehaver udgør det første niveau i skolesystemet.

Generel beskrivelse

Den nugældende lov om børnehaver blev vedtaget i 1994 og udgør i henhold til lovens første paragraf første niveau i skolesystemet. I henhold til loven er børnehaverne beregnet for børn, der endnu ikke har nået den skolepligtige alder.

Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet fastlægger rammerne for det pædagogiske program for børnehaver med angivelse af deres pædagogiske rolle samt fastsætter retningslinierne vedrørende de metoder, der skal anvendes. Ministeriet skal udgive en pædagogisk vejledning, som børnehaverne skal følge, hvori der findes en beskrivelse af de grundlæggende midler og holdninger vedrørende opdragelsen af børn.

Ministeriet skal ligeledes sørge for en kontinuerlig overgang fra børnehaver til grundskolens første år.

Kommunale myndigheder har ansvaret for gennemførelse af loven om børnehaver. I henhold til loven skal bygning og drift af børnehaver finansieres og administreres af kommunerne, som skal etablere og drive børnehaver og grundskoler i henhold til lov.

De skal endvidere ansætte konsulenter, der er rådgivende i sager vedrørende børnehaver og føre tilsyn med driften af dem.

Alle forældre betaler for deres børns ophold i børnehaven. Forældrebetalingen dækker ca. 30% af driftsomkostningerne i de offentlige børnehaver. Afgifterne

De fleste børnehaver er etableret af kommunale myndigheder.

i de private børnehaver er ca. 15-20% højere end i de offentlige.

Børnehaver drives næsten altid i lokaler der er specielt designet og bygget til formålet og de ligger hvor der er plads nok til en legeplads med ca. 30 til 40 kvadratmeter per barn. Indendørs kræves der 7 kvadratmeter brutto til hvert barn. Børnehaver er beregnet for både drenge og piger og kun en børnehave er kønssepareret.

De fleste børnehaver er etableret af kommunale myndigheder. Andre kan også drive børnehaver i samråd med de kommunale myndigheder. Næsten alle private børnehaver modtager økonomisk støtte fra kommunen.

Børnehaverne er for børn indtil de når skolepligtig alder, d.v.s.

den 1. september det år, hvor barnet fylder seks år. Meget få børnehaver optager børn, der er mindre end et år gamle, og de yngste børn er som regel to år. I kommuner, hvor der ikke er plads til at optage alle ansøgere, nyder børn af enlige forældre og studerende ofte fortrinsret.

Handicappede børn har samme ret som andre børn til at blive optaget i børnehave og i mange tilfælde nyder de fortrinsret med hensyn til optagelse. Handicappede børn får samme pædagogiske behandling som andre børn, men den tilpasses deres evner.

Børnene er almindeligvis opdelt i grupper efter alder, men det sker også, især i mindre kommuner, at børn i forskellig alder sættes sammen i gruppe.

Handicappede børn har samme ret som andre børn til at blive optaget i børnehave.

*Pædagogiske aspekter
I henhold til loven er de primære pædagogiske aspekter på førskoletrinnet følgende:*

- at give børnene sikre forhold til leg og et sundt miljø, hvor de kan vokse op;
- at give børn lejlighed til at deltage i lege og aktiviteter og nyde de mere afvekslende opvækstmuligheder, der findes i grupper under ledelse af børnehavepædagoger;
- at lægge vægt på, i samarbejde med forældrene, at fremme børns alsidige udvikling i overensstemmelse med hvert enkelt barns individuelle natur og behov og tilstræbe at bibringe dem den emotionelle og fysiske støtte de har brug for, for at kunne nyde deres barndom;
- at fremme børnenes tolerance og fordomsfrihed og give dem

lige muligheder for at udvikle sig;

- at understøtte deres kristen-etiske udvikling og lægge grunden til at børnene kan blive selvstændige, bevidste, aktive og ansvarlige deltagere i et demokratisk samfund, der er under stadig og hastig udvikling;
- at pleje børnenes kreative og udtryksmæssige egenskaber med henblik på en styrkelse af deres opfattelse af dem selv, deres trykkesfølelse og evner til at løse problemer på en ikke-aggressiv måde.

Som loven om børnehaver foreskriver, udgiver Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet en pædagogisk vejledning, de skal følge. Denne vejledning skal omfatte en definition af børnehavernes undervisningsmæssige og pædagogiske rolle og retningslinier for, hvorledes denne rolle skal varetages i praksis. Det nuværende børnehaveprogram er baseret på en børnecentreret ideologi, hvor der lægges vægt på barndommen som et separat trin i udviklingen med særlige kvaliteter, der bør betænkes; hvert enkelt barns udvikling og behov må være i fokus. Kernen i børnehavens pædagogiske arbejde er legen, der anses for at være den bedste måde, hvorpå barnet kan lære og modnes.

Kernen i børnehavens pædagogiske arbejde er legen.

Børn er i børnehaven fra 4 til maksimalt 9 timer om dagen.

Børnehavearbejdet skal danne bro mellem omsorg og undervisning af børn, og understøtte deres alsidige udvikling og således forberede dem for grundskolen og livet. Arbejdsprogrammet på børnehavetrinet modsvarer den vejledende læseplan på det obligatoriske skoleniveau.

Det pædagogiske program omfatter følgende områder:

- Omsorg og daglig rutine
- Leg og legeforhold
- Tale og talestimulering
- Visuel kreativitet og udtryksmåder
- Musik
- Lyd og bevægelse
- Natur og Samfund

Der er ingen klare skillelinier mellem disse områder som det er tilfældet i traditionelle

skolefag og den enkelte børnehave bestemmer, hvor meget tid der skal bruges på hvert område og hvorledes de skal integreres.

Specialundervisning

Børn i børnehavealderen får efter behov speciel støtte eller træning, hvis de lider af et handicap eller følelsesmæssige eller sociale vanskeligheder. Med det formål at øge barnets færdigheder, varetages denne træning i barnets egen børnehave, i henhold til bestemte regler og under tilsyn af en børnehavepædagog, en socialpædagog eller andre specialister. Alle børn, der får speciel assistance eller træning, undersøges regelmæssigt for at følge deres helbred og udvikling.

Evaluerings

Det kræves ikke at børnehaver bedømmer børnenes status eller udvikling. Sådanne bedøm-

en tredjedel praktisk uddannelse i børnehaven under ledelse af en kvalificeret pædagog.

Det er blevet ret almindeligt, at kvalificerede pædagoger efter mindst tre års arbejde i en børnehave tager en videreuddannelse. Videreuddannelse af børnepædagoger er ikke obligatorisk i henhold til lov.

Børn i børnehavealderen får efter behov speciel støtte eller træning, hvis de lider af et handicap, følelsesmæssige eller sociale vanskeligheder.

møder foretages imidlertid af børnehavens medarbejdere eller specialister såfremt der i børnehaven opstår mistanke om et barns fravigelse fra normal udvikling.

Børnehaveledere skal sørge for at det pædagogiske arbejde, der udføres i børnehaven regelmæssigt evalueres. Gældende lov om børnehaver pålægger Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet pligt til at gennemføre en omfattende bedømmelse af deres generelle pædagogiske arbejdsindsats.

Pædagoger

Børnehavepædagoger skal afslutte en tre års uddannelse ved Islands Lærerhøjskole eller ved Universitetet i Akureyri. De fleste studerende, der påbegynder denne uddannelse, har studentereksamen. Programmet er opdelt i to tredjedele boglig og

GRUNDSKOLE

Yngre og ældre grundskole udgør en del af det samme skoletrin.

Generel beskrivelse

I 1995 blev en ny lov vedtaget om grundskolen. Sammenlignet med tidligere lov er den største ændring, at per 1. august 1996 overtog kommuner og landkommuner driften af grundskoler.

Lov om grundskolen foreskriver skolepligt for børn i alderen 6 til 16 år. I loven er længden af skoleåret fastsat samt det minimale antal timer, der skal læses om ugen, såvel som fagene. Skoleåret varer 9 måneder og begynder almindeligvis den 1. september og slutter den 31. maj. Antallet af skoledage er 170 og der undervises fem dage om ugen. Den daglige skoletid varierer.

Loven forpligter forældre til at sørge for at deres børn ind-

skrives i skole og følger undervisningen. Loven forpligter ligeledes staten og lokale myndigheder til at sørge for, at der undervises i henhold til loven.

Der skelnes ikke mellem yngre og ældre grundskole: De udgør en del af det samme skoletrin og findes almindeligvis i den samme skole. Der er ingen adgangsbetingelser på dette niveau, så alle børn optages ved seks års alderen. Optagelsesprocenten er 100.

Kommunerne driver grundskoler for børn og unge i alderen seks til seksten år og betaler derfor for almindelig undervisning, vikarundervisning, administration og sagkyndig service såvel som etablering og drift af grundskoler og tilvejebringelse af spe-

Kommunerne driver grundskoler for børn og unge i alderen seks til seksten år.

cialundervisning, herunder undervisning af børn på sygehuse og en skole, der drives i forbindelse med psykiatrisk børneafdeling. Specialskolerne følger de samme læseplaner som almindelige grundskoler. Grundskoleloven foreskriver, at alle børn skal modtage passende undervisning, under hensyn til elevens karakter og hans eller hendes behov og med tanke på at støtte vedkommende elevs udvikling, sundhed og uddannelse. Elever er berettiget til at gå i skole i det område hvor de bor. Endvidere skal skolen systematisk integrere handicappede elever i almindelig undervisning.

Staten fører tilsyn med at love og bekendtgørelser om uddannelse overholdes og er ansvarlig for udgivelsen af undervisningsmidler. Endvidere er staten ansvarlig for evaluering af de enkelte skoler og det pæda-

gogiske arbejde, der udføres der, for at sikre at alle aktiviteter er i overensstemmelse med gældende lov og læseplanen.

Lokale skolekontorer tilbyder skoler diverse specialservice, så som almen pædagogisk rådgivning, rådgivning vedrørende enkelte fag, pædagogisk rådgivning for elever og skolepsykologisk service. Hvor service af den art ikke tilbydes af kommunen, har de lokale myndigheder pligt til at forhandle med andre lokale myndigheder eller med institutioner, så som lærerseminarer eller andre parter, der tilbyder lignende service.

Grundskolen er delt i 10 klasser. Tre typer skoler er mest almindelige: Skoler med alle 10 årgange, skoler med årgange 1 til 7 og skoler med årgange 8 til 10. Skoler med årgange 8 til 10 er

I halvdelen af grundskolerne er der færre end 100 elever.

ofte opsamlingskoler, d.v.s. de optager elever fra mere end en skole i oplandet med årgange 1 til 7.

Skolerne varierer kolossalt i størrelse. De største skoler ligger i hovedstaden og har omkring 700-800 elever. I landdistrikterne er der mange mindre skoler, nogle med færre end 10 elever. I halvdelen af grundskolerne er der færre end 100 elever. Alle grundskoler er kønsintegrerede.

Mindre skoler på landet har almindeligvis kun et enkelt lærerhold, d.v.s alle elever er i skolen på samme tid, men mange af de større skoler i byerne er ude af stand til at rumme alle deres elever på samme tid på grund af pladsmangel. Undervisningen sker da forskudt, hvor en del af eleverne møder om formiddagen og resten møder i skolen om eftermiddag.

gen. Nogle kommuner tilbyder en fritidsordning for eleverne, hvor eleverne da forbliver i skolen efter at undervisningen slutter, for at læse lektier, lege eller dyrke deres hobby.

Klasslærere, som i henhold til loven skal findes for hver klasse, har til opgave især at tilbyde eleverne rådgivning vedrørende deres uddannelse og studievalg. Særlige studievejledere er forholdsvis sjældne og findes især i de større skoler.

Læseplan

I henhold til loven af 1995 er de primære mål for grundskolen:

- at forberede eleverne til at leve og arbejde i et demokratisk samfund, der er i stadig udvikling. Organisationen af skolen og tilrettelæggelsen af arbejdet skal derfor ske under hensyn til tolerance, kristent livssyn og demokratisk samarbejde.
- at stile mod at styre det daglige arbejde i størst mulig overensstemmelse med elevernes natur og behov og stimulere den enkeltes udvikling, sundhed og uddannelse.
- at give eleverne lejlighed til at indhente kundskaber og færdigheder og udvikle arbejdsvaner, der understøtter en fortsat interesse for at søge uddannelse

Læseplanen gælder for alle årgange og fag i grundskolen.

og personlig udvikling. Skolearbejdet skal derfor lægge grunden til selvstændig tænkning og træne elevens evner til at samarbejde med andre.

På grundlag af loven udgiver Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet bekendtgørelser og læseplanen. Disse giver et detaljeret indtryk af, hvorledes loven skal gennemføres og beskriver på klarere vis grundskolens pædagogiske rolle samt de primære mål for undervisningen i de enkelte fag i overensstemmelse med den rolle.

Læseplanen er en videre udvikling af loven og har en ministeriel bekendtgørelses juridiske status. Her findes en fortolkning af loven og en yderligere beskrivelse af hvad der skal koordineres i alle islandske grundskoler. Endvidere opstiller læseplanen parametrene for hver skole og dens medarbejdere med hensyn til organisation, gennemførelse og evaluering af undervisningen inden for den enkelte skole. Læseplanen gælder for alle årgange og fag i grundskolen.

Udover læseplanen udgiver ministeriet en vejledning om fordelingen af den totale undervisningstid på de enkelte fag i hvert klassetrin. Timetallet varierer efter elevernes alder.

I henhold til Grundskoleloven har hver skoles medarbejdere pligt til at udarbejde en skolelæseplan på grundlag af ministeriets læseplanen, som giver hver enkelt skole lejlighed til at indrette sig efter egne forhold og karakteristiske kendetegn. Skolelæseplanen skal være hver enkelt skoles administrative plan. Den skal gælde for hele skoleåret og indholde en årskalender, beskrive tilrettelæggelsen af undervisningen, undervisningens målsætninger og indhold, fremgangsmåder ved evaluering af elever, evaluering af arbejdet, der udføres i skolen, aktiviteter udover undervisningen og andre aspekter i skolens organisation.

I henhold til grundskoleloven vil det ugentlige timetal blive øget, så at der i undervisningsåret 2001-2002 vil være 30 ugentlige timer i 1. til 4. klasse, 35 i 5. til 7. klasse og 37 i 8. til 10. klasse.

musik, samfundsfag, naturfag og idræt er fag, som alle elever lærer fra 1. til 9. klasse. Dansk læses fra 6. klasse (11-årige elever) og opad og engelsk fra 7. klasse. I 10. klasse (sidste år i grundskole) lærer alle elever islandsk, matematik, engelsk, dansk og idræt, mens andre fag og valgfag kan variere.

Alle elever forventes i almindelighed at læse samme pensum i nogenlunde samme tempo. Elever, der har vanskeligheder, får specialundervisning, først og fremmest i islandsk og matem-

I undervisningsåret 2001-2002 vil være 30 ugentlige timer i 1. til 4. klasse, 35 i 5. til 7. klasse og 37 i 8. til 10. klasse.

Islandsk, matematik, formning og håndarbejde, hjemkundskab,

I undervisningsåret 1997-1998 var det ugentlige timetal for hver årgang som følger:

Årgang	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Undervisningstimer per uge	28	28	28	28	32	33	35	36	36	36

Ved slutningen af ti års obligatorisk skolegang vil elevernes skematimer have været fordelt på de enkelte fag i nogenlunde følgende forhold:

Islandsk	ca. 18%
Matematik	ca. 15%
Kunst, håndarbejde og hjemkundskab	ca. 20%
Fremmedsprog	ca. 9%
Naturfag	ca. 6%
Samfundsfag	ca. 7%
Kristendomskundskab	ca. 3%
Idræt	ca. 10%
Valgfag, div. ekstra studier	ca. 12%

Ifølge Grundskoleloven skal børn hvis modersmål ikke er islandsk få specialundervisning.

atik, men forbliver i deres klasse størstedelen af timerne. Lærerne vælger de undervisningsmetoder, der egner sig for eleverne, de pædagogiske midler og de forhold, hvorunder de underviser. Almindeligvis forsøger man at opnå så stor afveksling som muligt.

Undervisning, der er baseret på skolens nærmeste omgivelser, finder almindeligvis sted i form af særlige ekskursioner, oftest i tilknytning til undervisningen i traditionelle fag. Undersøgelse af forurening i en nærliggende sø eller elv eller undersøgelser af jorderosion og foranstaltninger for at afhjælpe problemet er eksempler på projekter med tilknytning til natur- og samfundsvidenskab.

I de seneste år er antallet af indvandrere steget i Island, især fra Skandinavien, Østeuropa og asiatiske lande. I Grundskoleloven findes der forholdsregler vedrørende indvandrerbørnenes rettigheder, d.v.s. børn, hvis modersmål ikke er islandsk, med hensyn til at få specialundervisning for at hjælpe dem at lære islandsk. I henhold til en bekendtgørelse fra 1996 om undervisning i islandsk for elever, der ikke har islandsk som modersmål, skal sådanne elever, i det omfang det er muligt og med godkendelse fra den pågældende kommune, modtage un-

dervisning i deres modersmål.

Specialundervisning

Grundskoleelever, der har kundskabsmæssige eller sociale vanskeligheder, skal tilbydes om specialundervisning i et væsentligt omfang, efter at elevens kundskabsmæssige vanskeligheder er blevet analyseret. Denne undervisning kan finde sted på to forskellige måder: Enten kan speciallæreren arbejde med klasselæreren i klasseværelset, hvor han assisterer eleven, eller eleven kan tages ud af klasseværelset og få undervisning af speciallæreren enten alene eller i en lille gruppe. Nogle skoler har ligeledes specialafdelinger for elever med svære indlæringsvanskeligheder.

Evaluerings

Eksaminer og andre former for evaluering, sædvanligvis skriftlig, afholdes af de enkelte lærere og skoler. Evalueringen er derfor ikke standardiseret mellem forskellige skoler og lærere. Vidnesbyrd om elevernes fremskridt kan antage forskellig form, såsom karakterer i form af bogstaver eller tal, og vidnesbyrd, enten skriftlig eller mundtlig, og kan enten gives regelmæssigt i løbet af skoleåret eller ved slutningen af hvert år.

Standardiserede eksaminer i islandsk og matematik for 4. og 7. klasse blev første gang afholdt i efteråret 1996.

I slutning af det 10. og sidste år af deres obligatoriske skolegang, deltager alle elever i standardiserede skriftlige eksaminer i islandsk, matematik, engelsk og dansk. Disse eksaminer afholdes, evalueres og er organiseret af Pædagogisk Forskningsinstitut. Der gives karakterer efter skalaen 1 til 10 på basis af opgivne krav med 10 som højeste karakter. Formålet med disse eksaminer er primært at danne sig et indtryk af elevens standpunkt ved slutningen af grundskolen og hjælpe vedkommende elev med at vælge en ungdomsuddannelse. Ved slutningen af grundskolen får alle elever et eksamensbevis, der viser deres karakterer både i de standardiserede eksaminer og andre kurser, de har afsluttet i det sidste skoleår.

Loven om grundskolen forskriver afholdelse af standardiserede

eksaminer i basisfag for 4. og 7. klasse. Standardiserede eksaminer for 4. og 7. klasse blev første gang afholdt i efteråret 1996 i islandsk og matematik.

Ministeriet skal fremstille oversigtseksaminer og standardiserede færdighedsprøver for skolerne til evaluering af elevernes kundskabsmæssige status. Loven foreskriver ligeledes, at hver skole skal indføre metoder, der gør skolen i stand til at vurdere eget pædagogisk arbejde. Denne evaluering skal bl.a. omfatte pædagogisk og administrativ praksis, intern kommunikation og eksterne forbindelser. Hvert femte år skal skolens evalueringsmetoder bedømmes af en udenforstående.

Ministeriet er ligeledes ansvarligt for bedømmelsen af skoler og skoleaktiviteter med henblik på at sikre, at skolegangen er i overensstemmelse med Grundskoleloven.

Lærere

I grundskolens yngre årgange (1. til 7. klasse) underviser den samme lærer sin klasse i de fleste fag. I de ældre årgange (8. til 10. klasse) underviser lærere almindeligvis i enkelte fag i en række klasser. De kan evt. fortsætte med den samme gruppe år efter år.

For at blive lærer i folkeskolen kræves der en tre-årig uddannelse på et lærerseminarium.

For at blive lærer i folkeskolen kræves der en tre-årig uddannelse på et lærerseminarium.

Lærere ansættes af kommunerne, enten på fuld tid eller deltid.

Det er ikke obligatorisk at deltage i efteruddannelse eller løbende uddannelse, men kollektive overenskomstaftaler forudsætter, at lærere deltager i kurser mindst hvert andet år. Hvert år tilbyder læreruddannelsesinstitutionerne en række kurser, både i skoleårets løb og om sommeren.

UNGDOMSUDDANNELSER

Enhver, der har afsluttet grundskolen, har ret til at blive optaget på en ungdomsuddannelse

Generel beskrivelse
Om ungdomsuddannelserne gælder en lov fra 1996. Nogle paragrafer i loven træder gradvist i kraft, senest skoleåret 2000-2001. Loven danner rammen for undervisning på dette niveau, dens mål, funktion og statens og de kommunale myndigheders ansvar, såvel som det ansvar, der påhviler andre parter, der tilbyder uddannelse på dette niveau. Mere detaljerede bestemmelser vedrørende ungdomsuddannelserne skal findes i bekendtgørelser, som Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet udsteder på grundlag af gældende lov. Derudover udsteder ministeriet en læseplan, som blandt andet beskriver mål og indhold på de forskellige studielinier.

Ungdomsuddannelserne er ikke obligatoriske, men derimod har enhver, der har afsluttet grundskolen, ret til at blive optaget på en ungdomsuddannelse. Alle skoler på dette trin er som andre islandske skoler kønsintegreerede.

Ungdomsuddannelser er gratis, men eleverne betaler et optagelsesgebyr og må selv købe deres lærebøger. Elever i erhvervsuddannelse betaler en del af materialerne, som de bruger.

Elever kan optages på ungdomsuddannelse det år de fylder 16 år. I de seneste år er 87-89% af de elever, der har afsluttet grundskolen, gået direkte videre til en ungdomsuddannelse, men frafaldet på gymnasietrinet er

De væsentligste former for skoler inden for ungdomsuddannelserne er: gymnasier, fagskoler, integrerede gymnasier og specielle fagskoler.

ikke desto mindre betydeligt.

I henhold til loven om ungdomsuddannelser er det tilladt at opstille forskellige adgangsbetingelser til forskellige studielinier på ungdomstrinnet alt efter kravene på den pågældende studielinie. Alle elever har imidlertid ret til uddannelse på dette niveau. Elever, der ikke opfylder minimumskrav ved afslutningen af grundskolen, kan tage repetitionsskurser i basissfagene i en skole på ungdomstrinnet eller blive optaget i en specialafdeling.

Skoleåret, der er på ni måneder, er opdelt i et efterårs- og et forårssemester. Eleverne møder almindeligvis til 32 til 40 timer om ugen, hver af 40 minutters varighed.

Der er omkring 40 skoler på ungdomstrinnet af forskellig størrelse. De største skoler har omkring 1.500 elever og de mindste færre end 50.

De væsentligste former for skoler inden for ungdomsuddannelserne er:

- Gymnasier, der tilbyder fire års undervisning, som fører til studentereksamen.
- Fagskoler, der tilbyder boglig og praktisk uddannelse i autoriserede og nogle ikke-autoriserede håndværksfag.
- Integrerede gymnasier, der tilbyder boglig uddannelse svarende til den i gymnasierne og erhvervsrettet uddannelse svarende til den i fagskolerne, såvel som andre specialiserede erhvervslinier.

Modulsystemet er det mest almindelige inden for ungdomsuddannelserne.

- Specielle fagskoler, der tilbyder uddannelser til specielle erhverv.

Generelt kan man sige, at uddannelser på ungdomstrinnet kan opdeles i akademiske og erhvervsrettede linier. Denne opdeling er dog ikke uden undtagelser, idet der ofte er overlapninger mellem disse to retninger.

Loven om ungdomsuddannelser foreskriver fire typer af linier: erhvervsrettede linier, kunstneriske linier, boglige linier, der fører til studentereksamen, og en kort generel linie. I henhold til loven skal alle linierne føre til videreuddannelser, enten direkte eller via konkrete tillægsstudier.

Skoler på ungdomstrinnet har enten et traditionelt klassesystem, hvor samtlige elever i klassen følger en bestemt studielinie,

eller de kører efter et modulsystem. I et modulsystem er det uddannelsesmæssige indhold i hvert fag opdelt i et antal studiemoduler, som hver for sig strækker sig over et semester. Elever i et bestemt modul danner en gruppe for den modulehed og eleverne opnår et bestemt antal point for modulerne som de afslutter. Modulsystemet gør det muligt for eleverne at afpasse tempoet, hvormed de gennemfører deres uddannelse, d.v.s. de kan afslutte uddannelsen hurtigt eller tage sig længere tid afhængigt af deres personlige omstændigheder. Modulsystemet er nu det mest almindelige inden for ungdomsuddannelserne, både i almene boglige og erhvervsrettede uddannelser.

Skoler på ungdomstrinnet tilbyder almindeligvis studievejledning, som blandt andet inkluderer hjælp med valg af studielinie, planlægning af studier og udfærdigelse af en studieplan og assistance med studiemæssige problemer. Studievejledning omfatter også tit hjælp til eleverne med deres personlige problemer.

Nogle skoler på ungdomstrinnet driver aftenskoler med studielinier, der svarer til dem i dagskolen. Disse linier er beregnet for voksne, der ikke er i

Nogle skoler på ungdomstrinnet driver aftenskoler med studielinier, der svarer til dem i dagskolen.

stand til at gå i skole om dagen på grund af erhvervsarbejde eller arbejde i hjemmet.

Læseplan

Loven definerer ungdomsuddannelsernes målsætning som følger:

- at stimulere elevernes alsidige udvikling med henblik på at forberede dem så godt som muligt til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund,
- at forberede eleverne til erhvervmæssig beskæftigelse eller videreuddannelse,
- at tilstræbe at eleverne udvikler ansvarsfølelse, fordomsfrihed, initiativ, selvtillid og tolerance, optrænes i disciplinerede og selvstændige arbejdsvaner og kritisk tænkning, lærer at sætte pris på kulturelle værdier og opmuntres til løbende at indhente kundskaber.

Læseplanen, der udgives af Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet, er den primære vejledning for skolernes drift. Her er ungdomsuddannelsernes målsætninger yderligere beskrevet, her findes målsætninger for enkelte studielinier og fag defineret og en beskrivelse af afslutningen af studierne. Læseplanen forskriver de enkelte studieliniers struktur, sammenhængen mellem studielinierne og hver enkelt linies normale længde.

Læseplanen fastsætter det minimale antal undervisningstimer i enkelte fag og det generelle indhold i dem.

Læseplanen skal sætte ned principper for evaluering. Den foreskriver, hvilke krav eleverne skal opfylde for at bestå individuelle kurser på studielinier med tilfredsstillende resultat og minimumskravene ved bestemte afsluttende eksaminer.

På grundlag af læseplanen skal skoler på ungdomstrinnet udfærdige deres egne skolelæseplaner. Disse skal blandt andet fastlægge, hvilke områder den enkelte skole har valgt at lægge vægt på, beskrive den uddannelse de tilbyder, undervisningsmetoder og administration.

Ungdomsuddannelse

Ungdomsuddannelsen er primært tilrettelagt som et fire års studium, der fører til studentereksamen. Fagene er opdelt i tre grupper: almene fag som alle elever skal tage, specialfag alt efter den enkelte linies målsætninger og valgfag. Omkring to tredjedele af den undervisning, der fører til studentereksamen, er af generel karakter og fælles for alle linier.

I henhold til loven om ungdomsuddannelser skal der være tre studielinier, der fører til studen-

Mange former for erhvervmæssig uddannelse giver eleverne kompetence til bestemte jobs.

tereksamen: sproglig, naturfaglig og samfundsfaglig. Der er imidlertid mulighed for specialisering inden for hver linie.

Endvidere findes der en kortere almen linie for elever, der ikke har bestemt sig for, hvad de vil efter grundskolen eller som har behov for yderligere forberedelse til boglig eller praktisk uddannelse.

Erhvervsuddannelser

Erhvervsfaglig uddannelse finder sted i de integrerede gymnasier, fagskoler og specialiserede fagskoler. Længden af uddannelserne varierer men det mest almindelige er fire år. Mange former for erhvervmæssig uddannelse giver eleverne kompetence til bestemte jobs. Dette gælder især uddannelse i autoriserede håndværk, men også f.eks. uddannelse til sygehjælper og skibsfører.

Inden for erhvervsuddannelserne kan elever vælge mellem en uddannelse i et håndværk eller en erhvervsuddannelse inden for et andet felt, f.eks. landbrug, turistbranche, fiskeri, fødevarereproduktion, eller sundhed og handel.

Uddannelse til autoriseret håndværker kan tage 3 - 4 år. Den består af en erhvervsrettet studielinie ved en skole på ungdomstrinnet og en lærlingekontrakt med en mester eller en håndværksvirksomhed.

Elever kan vælge en af følgende veje:

- en lærlingekontrakt hos en håndværksmester;
- et års boglig og praktisk grunduddannelse ved en fagskole eller et integreret gymnasium, efterfulgt af en lærlingekontrakt med en håndværksmester;
- et års boglig og praktisk grunduddannelse efterfulgt af endnu et års specialiseret boglig og praktisk uddannelse ved en fagskole eller et integreret gymnasium, efterfulgt af en lærlingekontrakt med en håndværksmester.

Både fagskoler og integrerede gymnasier tilbyder uddannelse med linier eller modeller af samme længde og struktur som en almindelig uddannelse. Når

Svendeprøven giver lærlingen ret til at udøve faget.

En lærling har afsluttet sin uddannelse, aflægger han/hun svendeprøve, der giver ham/hende ret til at udøve faget. Lærlingen får løn fra arbejdsgiveren i læretiden i henhold til gældende overenskomst.

En elev, der har taget svendeprøve, kan blive mester, når han/hun har opnået en vis praktisk erfaring i erhvervet og taget en videreuddannelse på en fagskole. En håndværksmester har ret til at forestå arbejde inden for sit håndværk.

Loven om ungdomsuddannelser foreskriver, at elever på erhvervsfaglige linier skal have adgang til videre studier som forberedelse til en højere uddannelse.

Loven af 1996 om ungdomsuddannelser foreskriver, at et fagråd med repræsentanter for ar-

bejdsgivere og medarbejdere i de pågældende erhverv, ud over en repræsentant fra Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet, skal fastlægge erhvervenes behov med hensyn til medarbejdernes kundskaber og færdigheder og fastsætte målene for den særlige del af uddannelsen. Fagråd skal ligeledes stille forslag vedrørende den erhvervsfaglige uddannelses struktur og retningslinier for uddannelserne i særlige fag, der vedrører det pågældende erhverv.

Specialundervisning

I henhold til Loven om ungdomsuddannelser skal handicappede elever have undervisning og træning i overensstemmelse med deres behov under studierne. Hvor det er muligt skal de integreres i den almindelige undervisning og for det meste være med i en klasse og følge de samme fag som de andre elever,

Islandske skoler på ungdomstrinet afholder almindeligvis eksaminer i slutningen af hvert semester.

men med specialhjælp.

Loven om ungdomsuddannelser indeholder forskrifter vedrørende specialundervisning i islandsk for de elever, der ikke har islandsk som modersmål. Dette gælder også undervisning i islandsk for islandske elever, der har boet i udlandet længe, og for døve elever.

Evaluering

Islandske skoler på ungdomstrinet afholder almindeligvis eksaminer i slutningen af hvert semester uanset typen af skole. Opgaver, der er løst i løbet af semestret, tæller ofte med i slutkarakteren. Visse kurser afsluttes ikke med eksaminer og karakteren baseres da på løbende evaluering og løsning af opgave.

For autoriserede håndværks vedkommende står det pågæld-

ende håndværk for svendeprøverne. I henhold til loven skal fagrådene stille forslag vedrørende bedømmelsen af håndværkeruddannelserne, herunder svendeprøverne.

Bortset fra svendeprøverne findes ikke standardiserede eksaminer i skoler på ungdomstrinet. Eksaminer varetages af den enkelte skole. I henhold til loven af 1996 om ungdomsuddannelser skal der afholdes standardiserede afsluttende eksaminer i bestemte fag. Denne bestemmelse vil ikke til fulde træde i kraft før i skoleåret 2000-2001.

Loven om ungdomsuddannelser foreskriver, at skoler på ungdomstrinet skal bedømme deres eget pædagogiske arbejde. Denne evaluering omfatter blandt andet undervisning, administration og kommunikation inden for skolen. Den enkelte skoles metoder ved selvevalueringen skal bedømmes af en udefra kommende part hvert femte år.

Lærere

Loven foreskriver, at lærere i boglige fag inden for ungdomsuddannelserne skal have afsluttet mindst fire års universitetsuddannelse. Mindst to af disse skal være i et hovedfag og et år skal være tilegnet undervisningslære og pædagogik. En tilsvarende uddannelse ved

I henhold til loven af 1996 om ungdomsuddannelser skal der afholdes standardiserede afsluttende eksaminer i bestemte fag.

et udenlandsk universitet opfylder ligeledes dette krav.

Lærere i erhvervsfag og andre tekniske emner på fagskoler skal være kvalificerede eller være mestre i det pågældende fag og desuden have to års erhvervs erfaring i faget. Desuden kræves det, at de har taget et et-årigt kursus i undervisningslære og pædagogik.

Lærere aflønnes af staten selv om de ansættes af de enkelte skoler til at undervise i de fag, de har specialiseret sig i. Der afholdes årligt videreuddannelseskurser.

HØJERE UDDANNELSE

En ny lov om højere uddannelsesinstitutioner opstiller de generelle rammer for virksomheden i disse institutioner.

Generel beskrivelse

Det moderne islandske system inden for højere uddannelse stammer tilbage fra stiftelsen af Islands universitet i 1911. Islands universitet er og bliver hovedinstitutionen inden for højere uddannelse i Island, men i de seneste tre årtier er der opstået nye institutioner inden for højere uddannelse med mere specialiserede emner, hvilket skaber større udbud på det højere uddannelsestrin.

En ny lov om højere uddannelsesinstitutioner fra december 1997 opstiller de generelle rammer for virksomheden i disse institutioner. I denne lov anvendes ordet „háskóli“ til at betegne både et traditionelt universitet og institutioner, der ikke har forskningspligt. I henhold til lov

er det Undervisnings-, forsknings- og kulturministeren, der bestemmer, hvorvidt og hvilket omfang institutioner skal påtage sig forskning. Statslige højere uddannelsesinstitutioner skal modtage deres bevillinger uafhængigt over Finansloven, men ministeren kan indgå en kontrakt med statslige såvel som private institutioner om opgaver og service, som de skal påtage sig. Linierne for den administrative myndighed er lagt i loven, og udenforstående parters indflydelse sikres ved at to personer, der står uden for institutionerne, sidder i bestyrelserne for dem. Ifølge loven har Undervisnings-, forsknings- og kulturministeren til opgave at opstille regler om kvalitetsvurdering og certificering af alle grader, der tilbydes. Den enkelte højere uddan-

Der er lang tradition for at islandske studenter tager en højere uddannelse i udlandet.

nesinstitutionens rolle er yderligere fastlagt i separate love om hver enkelt af disse skoler.

Der er lang tradition for at islandske studenter tager en højere uddannelse i udlandet. I de seneste år har tyve procent af alle islandske studerende under højere uddannelse på et givet tidspunkt studeret i udlandet, i mange tilfælde har der været tale om videregående universitetsuddannelser.

Typer af højere uddannelsesinstitutioner.

Der findes for tiden ti højere uddannelsesinstitutioner i landet. Seks af dem tilbyder universitetsgrader, de øvrige, som hovedsagelig er kunsthøjskoler, tilbyder kun diplomer. De fleste af de højere uddannelsesinstitutioner drives af staten, men to drives af private med statsstøtte. Højere uddannelsesinstitutioner er for-

skellige med hensyn til, i hvilken grad de engagerer sig i forskning og antallet af studielinier, de tilbyder. Skoler der ikke har forskningspligt specialiserer sig inden for et enkelt felt, teknik, erhverv eller kunst.

Islands universitet består af ni fakulteter med forsknings- og undervisningsforpligtelser. Der findes følgende fakulteter: Filosofi, tandlægevidenskab, økonomi og driftsøkonomi, ingeniørvidenskab, jura, medicin, naturvidenskab, samfundsvidenskab og teologi. De fleste fakulteter er yderligere opdelt i afdelinger. Universitetet tilbyder videreuddannelse efter kandidateksamen inden for de fleste fakulteter.

Universitetet i Akureyri består af fire afdelinger: sundhedsfag, driftsvidenskab, fiskeri og undervisning.

Den kooperative skole ved Bifröst og Landbrugsskolen ved Hvanneyri tilbyder studier i respektive management og landbrugsvidenskab.

Følgende skoler tilbyder udelukkende diplomer:

Islands Teaterskoler, Islands Musikkonservatorium, og Islands Kunst- og Kunsthåndværkskole i drama, musik, kunst og kunsthåndværk og design, samt Islands Handelsskole, EDB-højskolen.

Adgang

De fleste højere læreanstalter stiller krav om studentereksamen eller tilsvarende uddannelse. I nogle tilfælde kan ansøgere uden studentereksamen, men med betydelig erhvervs erfaring, optages. For nogle erhvervsfaglige og tekniske uddannelsers vedkommende kræves der almindeligvis erhvervs erfaring på vedkommende område. For samtlige institutioner undtagen Islands universitet gælder det, at adgang er baseret på udvælgelse. Kunstskolerne afholder adgangsprøver.

Som nævnt ovenfor har Islands Universitet, der optager to tredjedele af dem, der studerer videre, ingen generelle adgangsbegrænsninger for studerende, der har bestået studentereksamen. Imidlertid tillades kun et

De fleste højere læreanstalter stiller krav om studentereksamen eller tilsvarende uddannelse.

Islands Pædagogiske Højskole er ansvarlig for uddannelsen af pædagoger til børnehaven og lærere til grundskolen såvel som gymnastiklærere og socialpædagoger. Den tilbyder også en master-uddannelse (M.Ed.) med speciale i læseplansudvikling, specialundervisning, skoleadministration eller undervisningsteori og tilbyder videreuddannelse for lærere. Per 1. januar 1998 blev tre skoler lagt sammen med Islands Lærerhøjskole: Et børnehaveseminarium, en idrætsslærerskole og et socialpædagogisk seminarium. Den nye Pædagogiske Højskole er opdelt i tre afdelinger:

Universitetsstudier, videregående studier og videreuddannelse.

Islands Ingeniørskole og Teknikum tilbyder studier i management, bygnings- og elektroteknologi, laboratorie- og røntgenteknik.

Kun et begrænset antal studerende tillades at fortsætte efter første semester i uddannelserne inden for medicin, sygepleje, farmakologi og fysioterapi ved det medicinske fakultet og ved tandlægefakultetet.

begrænset antal studerende at fortsætte efter første semester i uddannelserne inden for medicin, sygepleje, farmakologi og fysioterapi ved det medicinske fakultet og ved tandlægefakultetet (numerus clausus). Det kræves endvidere ved farmakologiafdelingen og det naturvidenskabelige fakultet, at de studerende har en matematisk, fysisk eller naturvidenskabelig studentereksamen for at blive optaget.

Loven om højere uddannelsesinstitutioner fra 1997 giver i kraft af nye bestemmelser samtlige institutioner mulighed for at opstille deres egne adgangskriterier. Adgang til højere uddannelse kan også gives til dem, der har afsluttet uddannelse i udlandet under forudsætning af, at der er gennemgået forberedelse til universitetsstudier i samme udstrækning som den islandske

studentereksamen giver eller tilsvarende.

Immatrikulering af førsteårs studerende finder normalt sted fra slutningen af maj til midten af juni. Ansøgningsfrist for udenlandske studerende fra lande uden for Norden er til den 15. april det år, hvor studiet tænkes påbegyndt. Islands universitet og nogle andre institutioner optager ligeledes nye studerende på forårssemestret på grundlag af ansøgninger, der indleveres i løbet af den første uge i januar.

Afgifter/de studerendes økonomi

Bortset fra immatrikuleringsafgift betales der ikke for uddannelsen ved islandske højere uddannelsesinstitutioner. Private højere læreanstalter opkræver betaling for undervisning.

Bortset fra immatrikuleringsafgift betales der ikke for uddannelsen ved islandske højere uddannelsesinstitutioner. Private højere læreanstalter opkræver betaling for undervisning.

Islandske studerende ved universiteter og højere uddannelsesinstitutioner har adgang til uddannelseslån fra den islandske stats uddannelsesfond. Det samlede årlige lån afhænger af den studerendes indtægter (og dennes ægtefælles, efter omstændighederne). Tilbagebetaling påbegyndes to år efter afslutning eller afbrydelse af studierne.

I overensstemmelse med EØS-aftalen vedrørende arbejdskraft fra EU og EØS/EFTA-landene (Island, Norge og Liechtenstein) kan de, der har været beskæftiget i Island ved deres håndværk eller profession i mindst et år, søge om lån. Studerende fra de nordiske lande, der har fast bopæl i Island og er immatrikuleret ved en højere islandsk uddannelsesinstitution, har ligeledes adgang til uddannelseslån, såfremt de ikke nyder

økonomisk støtte fra deres hjemland. Uddannelsesfondens bestyrelse kan bevillige lån til andre udenlandske studerende, hvis der er indgået gensidige aftaler mellem deres hjemlande og Island.

Undervisnings-, forsknings- og kulturministeriet tilbyder årligt et begrænset antal stipendier til udenlandske studerende, der vil studere islandsk sprog og litteratur ved Islands universitet.

Der er adgang til stipendier i forbindelse med forskningsorienterede kandidatsuddannelser ved Islands universitet. Stipendierne uddeles på grundlag af et forslag til en forskningsplan, der indleveres af en studerende og en professor i fællesskab. Forskningsplansforslaget skal også godkendes af den pågældende universitetsafdeling.

Akademisk år

Ved de fleste højere uddannelsesinstitutioner varer det akademiske år fra september til maj og er opdelt i to semestre, efterår og forår. Efterårssemestret starter i begyndelsen af september og varer til den 21. december. Forårssemestret varer fra begyndelsen af januar til udgangen af maj.

Ved de fleste højere uddannelsesinstitutioner varer det akademiske år fra september til maj.

Uddannelse/Kvalifikationer

Ikke-akademisk eksamen efter kort uddannelse efter studentereksamen

Der kan aflægges eksamen efter 2-3 års uddannelse efter studentereksamen i drama, kunst og kunsthåndværk og design, EDB, management samt bygnings- og elteknologi.

Universitetsgrader

BA-grad tildeles studerende, der har afsluttet 3 - 4 års studier ved Islands universitet inden for humaniora, teologi eller samfundsvidenskab og på tilfredsstillende vis fuldført slutopgaven eller forskningsprojektet.

BS-graden tildeles studerende, der har afsluttet 3 - 4 års studier inden for økonomi, driftsøkonomi, naturvidenskab og sundhedsfag, fiskeristudier, land-

brugsvidenskab, og ingeniørvidenskab.

BEd-graden tildeles studerende, der har afsluttet 3 års studier inden for børnehavepædagogik, læreruddannelse og socialpædagogik. BEd-graden udgør embedseksamen for det pågældende skoletrin.

BPhilIsl-graden (Baccalaureatus Philologiae Islandicae) tildeles efter afslutning af den uddannelse i islandsk for udenlandske studenter, der tilbydes ved Islands universitet. Denne grad er på samme niveau som BA-graden.

Candidatus-graden tilbydes kun ved Islands universitet og kvalificerer indehaveren til en særlig stilling eller profession. Det er en akademisk/professionel grad inden for teologi, medicin, farmakologi, jura, driftsøkonomi og

Candidatus-graden er en akademisk / professionel grad inden for teologi, medicin, farmakologi, jura, driftsøkonomi og ingeniørvidenskab eller tandlægekunst.

ingeniørvidenskab eller tandlægekunst.

Kandidatsgrader

Islands universitet tilbyder også et års uddannelser (efter bachelors-eksamen), der fører til kandidat-eksamen i pædagogik, socialt arbejde og journalistik og kommunikation.

MS-graden tildeles efter to års kandidat-studier ved de medicinske, økonomiske, ingeniørvidenskabelige og naturvidenskabelige fakulteter ved Islands universitet og tilfredsstillende fuldførelse af en afsluttende forskerafhandling. MA-graden tildeles efter to års kandidat-studier i humaniora og samfundsvidenskab ved Islands universitet og tilfredsstillende fuldførelse af en afsluttende forskerafhandling. MEd-graden tildeles efter to års kandidat-studier ved Islands Pædagogiske Højskole

og tilfredsstillende fuldførelse af en afsluttende forskerafhandling. Der er to typer doktorsstudier, og de findes kun ved Islands Universitet. Der findes en uddannelse i islandsk litteratur, sprog og historie, der fører til en dr. phil. grad ved det filosofiske fakultet. Betingelsen for adgang til dette studium er en MA-grad fra det filosofiske fakultet ved Islands universitet. Studerende, der har taget en første klasses MA-grad fra et andet fakultet ved Islands universitet eller fra et andet udenlandsk universitet, der er anerkendt af det filosofiske fakultet, kan søge optagelse på doktorstudiet. I sådanne tilfælde må den studerende bestå en særlig adgangsprøve for at blive optaget.

Det andet doktorstudium indeholder ikke undervisning eller udgør noget forud fastlagt studium. Generelt kan denne doktorsgrad kun tildeles dem, der har bestået embedseksamen (candidatus), magistereksamen eller tilsvarende.

Evaluering

Evaluering af de studerende er sædvanligvis baseret på skriftlige og mundtlige eksaminer og individuelle opgaver. Akademiske grader tildeles først når de studerende har skrevet en afsluttende afhandling eller fuldført et forskerprojekt.

Tabel 1.

Statens og kommunernes udgifter til uddannelse som procent af bruttonationalproduktet

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Offentlige udgifter til uddannelse	4,88	5,09	5,20	5,04	4,88	4,89	5,34
Statens udgifter ¹⁾	3,72	3,78	3,71	3,57	3,39	3,34	3,05
Kommunernes udgifter	1,16	1,31	1,49	1,48	1,49	1,54	2,29

¹⁾ Økonomiske tilskud mellem staten og kommunerne registreres hvor udgifterne dækkes

Kilde: Nationaløkonomisk Institut, 1996

Tabel 2.

Antallet af grundskoler, skoler på ungdomstrinnet og inden for højere uddannelse og fordeling af eleverne efter skolernes størrelse 1998

Skolestørrelse	Grundskole		Ungdomstrin		Højere	
	Antal skoler	% af alle elever	Antal skoler	% af alle elever	Antal skoler	% af alle elever
Mindre end 50	57	3	7	1	2	1
51-100	33	6	4	2	2	2
101-200	29	10	4	4	1	2
201-400	38	27	4	8	1	3
401-600	31	37	6	18	2	8
601-800	10	17	4	17	0	0
801-1000	0	0	5	26	0	0
Flere end 1000	0	0	3	24	2	84
I alt	198	100	37	100	10	100

Tabel 3.

Antal studerende under højere uddannelse pr. år og ISCED trin 1994-1996

År	ISCED 5	ISCED 6	ISCED 7	I alt
1994	1269	5982	135	7386
1995	1267	6025	191	7483
1996	1248	6388	238	7874

Kilde: Centralstatistisk bureau, Island

Tabel 4.

Antal skoleledere og lærere efter køn og skoletrin 1996

	Antal personer			% Totale sum	
	Kvinder	Mænd	I alt	Kvinder	Mænd
Grundskoletrinet	2714	975	3689	73,6	26,4
Skoleleder	64	156	220	29,1	70,9
Viceskoleleder	61	50	111	55,0	45,0
Lærere	2589	769	3358	77,1	22,9
Ungdomstrinet	574	740	1314	43,7	56,3
Rektor	8	33	41	19,5	80,5
Vicerektor	4	22	26	15,4	84,6
Lærere	562	685	1247	45,1	54,9
Universiteter ¹⁾	133	369	502	26,5	73,5
Universitetsrektor	-	4	4		100
Professorer	13	140	153	8,5	91,5
Docenter	34	122	156	21,8	78,2
Lektorer	69	84	153	45,1	54,9
Deltidsundervisere	17	19	36	47,2	52,8

¹⁾ Islands Universitet, Akureyri Universitet, Lærerhøjskolen og Islands ingeniør og teknologiskole

Kilde: Statens lønningskontor

Tabel 5.

Antal undervisningstimer om ugen i grundskole efter elevernes alder

Alder	1990-91	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98	1998-99*	1999-2000*
6	1)	25	26	27	28	29	30
7	22	25	27	27	28	29	30
8	22	25	27	27	28	29	30
9	26	26	27	27	28	29	30
10	29	28	30	30	32	34	35
11	32	30	32	32	33	34	35
12	34	32	34	34	35	35	35
13	35	34	35	35	36	37	37
14	35	34	35	35	36	37	37
15	31-35	34	35	35	36	37	37

¹⁾ Skolegang er ikke obligatorisk for seksårige

* Stigning i antal undervisningstimer som foreskrevet i loven

Tabel 6.

Timer om året efter elevernes alder 1996/97

Alder	6 år	10 år	13-15 år	16-19 år
Antal timer	612	680	793	677

Tabel 7.

Fordeling af børn i børnehaver efter aldersgruppe ved årets udgang 1992 og 1996

År	2 år	3 år	4 år	5 år
1992	42	75	79	74
1996	60	84	87	86

Tabel 8.
Optagelsesprocenter i grupperne af 16-19 årige 1978-1996

Alder	1978	1980	1982	1984	1986	1988	1990	1992	1994	1996
16	67	65	71	75	77	80	83	85	89	89
17	54	56	61	65	66	68	70	74	77	76
18	49	48	54	56	58	58	63	64	65	67
19	42	47	50	53	55	55	59	61	64	63

Kilde: Centralstatistisk bureau 1996

Tabel 9.
Forholdsvis fordeling af elever på ungdomstrinnet efter studielinier 1980-1996

	1980			1990			1996		
	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Almene linier	12	12	12	14	14	13	21	21	20
Sprog	7	3	12	9	4	15	10	5	15
Kunst og brugskunst	2	2	3	4	2	5	3	2	5
Læreruddannelse	9	4	15	6	3	10	4	4	5
Samfundsvidenskab	4	4	5	8	5	12	13	8	18
Handel, økonomi	15	13	18	14	14	15	7	8	7
Naturvidenskab	14	16	11	15	16	14	17	17	17
Håndværk og tekniske fag	25	44	3	21	36	4	17	30	4
Landbrug og fødevarer	4	4	4	6	6	6	5	6	5
Sundhedslinier	8	0	17	3	0	5	2	0	5
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Centralstatistisk bureau 1996

Tabel 10.

Forholdvis antal piger pr. 100 drenge på ungdomsuddannelsernes almene og erhvervsrettede linier 1980-1996

	1980	1990	1992	1994	1996
Almen uddannelse	125	129	127	126	127
Erhvervsrettet uddannelse	43	35	34	35	38

Tabel 11. Forholdsvis fordeling af studerende på højere uddannelsesniveau¹⁾ efter studielinie, 1980-1996

	1980			1990			1996		
	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Sprog	23	18	29	20	16	24	18	15	20
Kunst og kunsthåndværk ²⁾	.	.	.	.	.	.	3	2	3
Læreruddannelse	13	5	22	16	9	21	18	7	25
Samfundsvidenskab, alm. retslære	12	13	12	16	16	16	15	16	15
Økonomi, handel og administration	14	19	7	15	21	10	10	15	7
Naturvidenskab, matematik	9	11	6	8	13	5	10	16	5
Ingeniørvidenskab	9	14	1	7	14	1	9	16	3
Landbrug, fødevarer	2	2	1	1	2	1	2	3	1
Medicin, sygepleje m.v.	19	18	21	16	9	21	16	10	21
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Ikke-akademiske institutioner dukker først op inden for højere uddannelse i 1995

De fandtes tidligere på ungdomstrinnet.

²⁾ Kunstuddannelser er ikke med i højere uddannelser indtil 1995.

Kilde: Centralstatistisk bureau 1992 og 1996

Tabel 12.

Arbejdsløshedsprocenten i november 1996 efter uddannelse og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
	%	%	%
Grundskole (ISCED 1-2) Ungdomstrinet og Kortere uddannelse (ISCED 3-5)	9	5,4	6,7
Højere uddannelse (ISCED 6-7)	2,3	3,5	2,7
I alt	0,6	1,6	1,1
	3,4	4,1	3,9

Kilde: Centralstatistisk bureau

Tabel 13. Antal elever der bestod studentereksamen 1974/75 til 1995/96 som procent af 20-årige

År	Mænd	Kvinder	I alt
1979-80	21,8	28,6	25,1
1989-90	34,4	55,4	44,7
1991-92	35,9	53,3	44,9
1993-94	42,8	60,4	51,4
1994-95	39,1	59,0	49,0
1995-96	40,8	59,5	49,9

Kilde: Centralstatistisk bureau

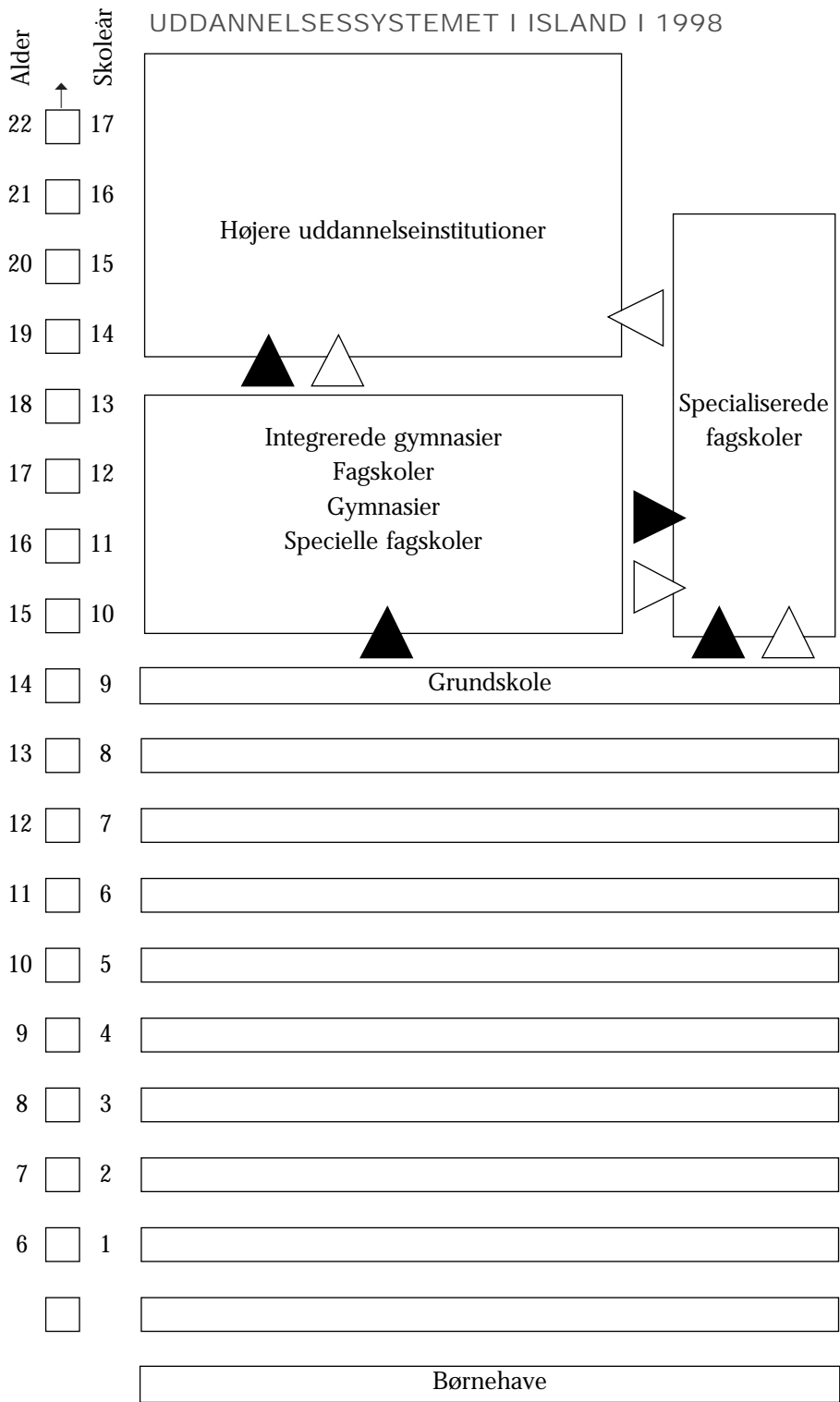
Tabel 14. Optagelsesprocenter i uddannelse i aldersgrupperne 20-29 år, 1996

Alder	Mænd	Kvinder	I alt
	%	%	%
20	45	43	44
21	41	39	40
22	41	39	40
23	36	37	36
24	32	34	33
25	25	28	27
26	22	21	21
27	15	16	16
28	13	11	12
29	11	11	11

Kilde: Centralstatistisk bureau

▲ Fri adgang

◻ Adgang til en bestemt uddannelse/skole, afhængig af særlige betingelser

